هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی کۆمار، لە نێوان ڕاستیی قودرەتی سیاسی و ڕووداوە شانۆیەکانـــــدا..

جوتیار مەلا ڕەئوف

هەڵبژاردنی سەرۆک کۆماری عێراق نەک هەر وەک پرۆسەیەکی دەستووری، بەڵکو وەک دەربڕینی دینامیکی دەسەڵاتی سیاسی زۆر قووڵتر لە عێراقدا پێویستە بیندرێت، لە روکەشدا ئەو هەڵبژاردنە کێبڕکێیەکی دیموکراسییە لە نێوان کاندیدەکان و کوتلە سیاسییەکان، بەڵام کاتێک مرۆڤ بەدواداچوون بۆ واقیعە سیاسییەکانی پشت پەردە دەکات، وێنەیەکی جیاواز خۆی نیشان دەدات، کە ئەو وێنەیەش بە شیوەیەکی گشتی زۆربەی بڕیارو هەنگاوە سیاسیەکان دەگرێتەوە کە بە شکڵێکی ڕاستەقینە لە پەرلەماندا نادرێن، بەڵکو زۆر پێشوەختە لەڕێگەی ڕێککەوتنە سیاسییەکان و هاوپەیمانییە ناوچەییەکان و لە ژێر سێبەری هەڵەی بەرژەوەندی ستراتیژیی بلۆکبەندیەکاندا ئامادە دەکرێن.

پرسی سەرۆکایەتی کۆمار ساڵانێکە بە نزیکی پەیوەستە بە پەیوەندی نێوان پارتی و یەکێتییەوە، هەردوو حزب نەک هەر نوێنەرایەتی بەرژەوەندی سیاسی جیاواز لە ناوخۆی کوردستاندا دەکەن، بەڵکو پەیوەندی جیاوازیان لەگەڵ ناوەندە سەرەکییەکانی دەسەڵات لە بەغدا و ناوچەکە و لە ئاستی هەرێمایەتی و نێودەوڵەتیدا هەیە، هەر لەبەر ئەوەشە کە هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی لە عێراق هەرگیز تەنها بابەتی هەڵبژاردنی سەرۆکێک نییە، بەڵکو ڕەنگدانەوەی ململانێ ونەزمی سیاسی فراوانتری ئەو وڵاتەیە.

ئەگەر وردبینانەتر سەیر بکەین ، یەکێتی بە شێوەیەکی نەریتی لەسەر ئەو پرسە زیاتر خۆی لەگەڵ ئەو کەمپە سیاسییەدا ڕێکخستووە کە پەیوەندیی نزیکی لەگەڵ هێزە شیعەکان و بە ناڕاستەوخۆ لەگەڵ کایەی نفوزی ئێراندا دەپارێزێت، لە بەرامبەردا پارتی زۆرجار پەیوەستە بە ژینگەیەکی سیاسی جیاوازترەوە، لەگەڵ هێزگەلێک کە زیاتر هاوتەریبن لەگەڵ بەرژەوەندییەکانی ڕۆژئاوا، بەتایبەتی ئەمریکا، لە هەمان کاتدا هاوکاری هاوپەیمانانی سوننە دەکەن، ئەو پۆلێنکردنە بەگومان لێکدانەوەیەکی سیاسییە نەک ڕاستییەکی ڕەها، بەڵام یارمەتیدەرە بۆ ئەوەی بۆچی پرسی سەرۆکایەتی کۆمار لە

عێراقدا ئەوەندە کاریگەری هاوپەیمانییە سەرتاسەرییەکانی لەسەرە.

ئەگەر مرۆڤ ئەو واقیعە بە جددی وەربگرێت، ئەوا زۆرجار دەنگدان لە پەرلەمانی عێراق وەک کێبڕکێیەکی سیاسی کراوە دەرناکەوێت، بەڵکو وەک قۆناغی فۆرمی کۆتایی پڕۆسەیەک دەردەکەوێت کە دەرئەنجامەکەی، لە زۆر حاڵەتدا، تا ڕادەیەکی زۆر پێشوەختە دیاری کراوە، ئەستەمە بیهێنینە پێش چاو کە هێزە شیعەکان و ئێران ئەو پێگەیە بدەن بە کاندیدێک کە لە ڕووی سیاسییەوە پەیوەندی بە بلۆکەکەوە هەیە کە لە نێو نەزمی ستراتیژی خۆیاندا جێی نابێتەوە.

بەڕای من ئەوە جەوهەری کێشەکەیە، پەرلەمان دەنگ دەدات، بەڵام بڕیاری سیاسی پێشتر لە شوێنێکی تردا دراوە، ئەوە بەو مانایە نییە کە هەموو دەنگدانێک بێ مانایە، بەڵام بەو مانایەیە کە کایەی گشتی و دابەشکردنی ڕاستەقینەی دەسەڵات هەمیشە هاوتەریب نین، لەو روانگەیەوە پرۆسە سیاسی لە ناو پەرلەمانی عێراقدا وەک ئەدای دیموکراسی دەرناکەوێت، چونکە بەردەوام ڕێککەوتنی سیاسی ڕاستەقینە پێشتر لە پشت دەرگا داخراوەکانەوە ئەنجامدراون.

من پێم وایە کاندیدکردنی هەر کەسێک لەلایەن پارتییەوە بە سەرۆک کۆمار تەنیا کات کوشتنو کات بەفیڕۆدانە، وە هەروەها یاریەکی دوبارەبوەو هەراسانکەرە بە خودی کەسی کاندیدکراویش، کە تەنها خودی کاندیدەکەش درک بەو ڕاستییە دەکات کە چانسێکی سنووورداری هەیە بۆ ئەو پۆستە، تەنانەت ئەگەر بە فۆرمی بچێتە ناو کێبڕکێ و لە ڕووی سیاسیشەوە شەرعی بێت، هاوتەریبیش هیچ پەیوەندی بە هێزو قودرەتی سیاسی یەکیەتی و کاندیدەکەیەوە نییە کە هەڵبژێردراوە بە سەرۆک کۆمار، بەڵکو لەبەر ئەوەی هاوسەنگی هێزی شیعی عێراقی و هەژمونی سیاسی ئێرانی ئەوە دەخوازێت.

لە سیستەمێکی وەک عێراقدا کە لەسەر بنەمای تەوافوق و کۆتا و هاوسەنگی تائیفی و کاریگەری دەرەکی دامەزراوە، گرنگ تەنها ژمارەی دەنگەکان و نفوزی کۆمەڵایەتی وجەماوەری نییە هەرحیزب و کەسێک هەیبێت، بەڵکو گرنگترین شت ئەوەیە لە سەرووی هەموویانەوە کام کاندیدی کام حیزب لە کام بلۆکبەندی و ئاراستەی سیاسی جێی گرتووە.

بۆیە من بە چەواشەکاری دەزانم هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی تەنها وەک کێبڕکێیەکی ناو ئەحزابی کوردی یاخود لە نێوان پارتی و یەکێتی وەسف بکرێت، لە واقیعدا ئەو شەڕە بەشێکە لە ململانێیەکی زۆر گەورەتر لەسەر ئاراستەی داهاتووی عێراق، ئایا پێویستە ئەو وڵاتە بە پتەوتر لە چوارچێوەیەکی سیاسیدا بمێنێتەوە کە ناوەندی شیعە و نفوزی ئێران زاڵە بێت؟ یان پێویستە زیاتر بەرەو هاوسەنگییەکی جیاوازی ناوچەیی و نێودەوڵەتی هەنگاو بنێت کە تێیدا هاوبەشە سوننە و ڕۆژئاواییەکان کاریگەریان هەبێت؟ حیزبە کوردییەکان لە

دەرەوەی ئەو ململانێیە نین؛ بەڵکو ئەوان داینامیکی سەرەکین لە ناو دڵی ئەو ململانێیەدا.

لە هەمان کاتدا زۆر سادەییە ئەگەر لایەنێک وەک براوە و لایەنەکەی تر وەک دۆڕاو وێنا بکرێت، هەرکام لەو حیزبانە بە پێی لۆژیکی ستراتژیکی خۆیان کاردەکەن، ڕەنگە یەکێتی نزیکیی خۆی لە هەندێک هێز وەک پێویستییەکی ڕاستەقینەی سیاسی بۆ دەستەبەرکردنی کاریگەری لە بەغدا ببینێت، لە بەرامبەردا ڕەنگە پارتی پەیوەندییەکانی لەگەڵ ئەکتەرە ناوچەیی و نێودەوڵەتییەکانی دیکە وەک پێشمەرجێک بۆ هاوسەنگی سیاسی و سەربەخۆیی ئابووری زیاتر بۆ هەرێمی کوردستان سەیر بکات، هەردوو لێکدانەوەکەش لەوانەیە عەقڵانیەتێکی سیاسی خۆی هەبێت، بەو هۆکارە من پێم وایە نابێ مشتومڕو دیبەیتەکان لە میدیای کوردیدا تەنیا لە ژێر گاریگەری هێڵی سۆزداری حزبە کوردییەکاندا بەڕێوە بچێت.

پرسیارە ئەسڵەکە تەنها ئەوە نییە کە کێ دەبێتە سەرۆک کۆمار، بەڵکو ئەوەیە کە ئەو هەڵبژاردنە بۆ سەرۆککۆمار چی لە بارەی پێگەی هەرێمی کوردستان لە دەوڵەتی عێراقدا ئاشکرا دەکات؟، ئەگەر ئەو مەسەلەیە بەو شیوەیەی ئێستای لەلایەن هێزە کوردییەکانەوە بەرخوردی لەگەڵ بکرێت، نەک هەر پێگەی کوردستان لە بەغدا لاواز دەکات، بەڵکو ئاسانکاری بۆ هێزەکانی دیکەش دەکات کە دابەشبوونی سیاسی حیزبە کوردییەکان بۆ بەرژەوەندی خۆیان وەکو فرسەتی سیاسی ببینن.

بۆیە من پێموایە هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی کۆمار لە عێراق دەبێت کەمتر وەک گواستنەوەی دەسەڵاتی ئازاد و زیاتر وەک پرۆسەیەکی سیاسی کۆنتڕۆڵکراو لە چوارچێوەی سنوورێکی ڕوون و دیاریکراودا تێبگەین، کە ئەو سنوورانەش لە لایەن بەهێزترین هێزە سیاسییە شیعەکان و و ناوەندەکانی نفوزی ناوچەییەوە دیاری دەکرێن، تا ئەو ستکراکتەرە سیاسییەی کە ئیستا لە عێراقدا هەیە لە شوێنی خۆیدا بمێنێتەوە وەک ئەوەی کە خۆیان پێویستیان پێیەتی.

لە کۆتاییدا ئەو هەڵبژاردنە بۆ سەرۆک کۆمار شتێک لە سەرووی هەموو شتێکەوە نیشان دەدات، لە عێراقدا فەرمانگە باڵاکانی دەوڵەت تەنیا پۆستی دەستووری نین، بەڵکو خاڵی سەرەکیی سیاسەتی دەسەڵاتی ناوچەیی و ناوخۆییشن، هەڵبژاردنی سەرۆک کۆمار تەنها بە دیبەیتی گشتی یان زۆرینەی پەرلەمانی دیاری ناکرێ، بەڵکو بە یاریکردنی هاوپەیمانی و ڤیتۆ و بێمتمانەیی و بەرژەوەندیە ستراتیژییەکان دیاری دەکرێت، بۆیە پێویستە هیچیتر ئەو هەڵبژاردنە وەک سوپرایزێکی ڕاستەقینە نەبینین، بەڵکو تەنها وەک ڕاگەیاندنی فەرمی بڕیارێک ببینین کە لە ڕووی سیاسییەوە لەمێژە دیاری کراوە.

ئەوەی بەلای منەوە گرینگە بگوترێت ئەوەیە ، تا ئەوکاتەی سیاسەتی

عێراق لەسەر بنەمای ئەو جۆرە هاوسەنگییە پێشوەختە دیاریکراوانەی هێز دامەزرابێت، فۆڕمی دیموکراسی لەو وڵاتەدا لە گاڵتەجاڕی زیاتر بەولاوە شتێکیترنابێت، نەوەک هەرئەوەش، بەڵکو هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی نەک وەک کێبڕکێیەکی کراوە، بەڵکو وەک پشتڕاستکردنەوەیەکی سیمبۆڵیکی بە بریارێکی سیاسی (پێشدانوستانکراودا) دەردەکەوێت.

جوتیار مەلا ڕەئوف